

Bu bir Amerikan Baharı mı?

Prof. Dr. Sema Kalaycıoğlu

Minnesota'ya bahar hep geç gelir. Bu defa insanlık dışı ırk ayrımcılığa, meşum cinayet ve izleyen isyan dalgalarına sahne olan Minneapolis şehrine de. Birçok orta ve kuzeybatı, doğu ve kuzeydoğu eyaleti gibi Minnesota'da da yılın neredeyse dokuz ayı kutup soğukları ile geçer. Kar başka eyaletlere göre Minnesota'ya daha az yağar. Ama kemik sızlatan soğuklarda, pek dışarıda kalamazsınız. Yine de gök hep yüksek, hep parlak ve mavidir. Bu soğuk kış günlerinde insanı yaratıcı olmaya teşvik eder. Bu nedenle sanat, müzik, edebiyat ve yüksek sinai ve tıbbi teknolojiye katma değer veren bir eyalettir Minnesota. Minneapolis'te hava Mayıs sonundan itibaren yıldırım, gök gürültülü sağanak ve fırtınalarla kısa bir bahara adım atar. İşte o zaman, bütün kış, odun veya cansız tahta parçası hâline gelen dallar, tanrının varlığını ve gücünü hatırlatırcasına tomurcuklara bürünür. Dallar pürnakıl çiçek, ağaçlar pürnakıl meyve dolar. Sonra aniden aşırı rutubet ve sıcak günlere geçilir. Boğucu yazlar, dondurucu kıştan daha acımasızdır.

Sivrisineği bile İncitmeyen bir Eyalet

On bine yakın gölün bulunduğu Minnesota, işte sıcak ve rutubetli günlerde "eyalet kuşu" (state bird) dedikleri sivrisinekleri bile bağrına basar. İnsanlar, burnunu evinden çıkarmaz. Ama sivrisinekleri çevre endişesi ile itlaf etmekten çekinir. Ama ne yazık ki Minnesota da başka yerler gibi eyalete adını veren Dakota, Ojibwa, Anishinabe veya Chippewa yerlilerine ve sömürge sonrası tarihi boyunca, siyahilere ve Yahudilere karşı acımasız bir ayrımcılık uygulamıştır. Oysa aynı Minnesota, 1980'li yılların sonunda, Körfez savaşı öncesinde ve sonrasında çeşitli ülkelerden göçmen aldı. Eyaletin kuzey Avrupalı soluk benizli çehresi bir anda renklendi. Gelenler, teniyle, giysisiyle, damak lezzeti ile zengin Minnesota'nın zenginliğine zenginlik kattı. Biliyorum, çünkü oradaydım. Bu tabii onlar için yepyeni ve kültürel bir zenginlik oldu. Somali, Sudan, Eritre, Etiyopyalılardan başka, 1989-91 arasında Kamboçya, Laos, Vietnam ve Hmong göçü geldi. Minneapolis halkı bu insanlara hep hoşgörü ile baktı. Yedirip içirdi; Besleyip, büyüttü; okutup, yetiştirdi ve iş verdi, iş imkânı sundu. Şimdi o günlerde Minneapolis'e gelen çocuklar arasında bulunan İlhan Omar, bugün yetkin bir hukuk insanı ve hâlen ABD Temsilciler Meclisi'nde (kongre) üye. ABD için kazanım olan bir genç kadın Omar.

“Äleme Talkın Veren” ABD

Ama gelin görün ki, aynı Amerikan insanı ortalamada, hâlâ kölelik geçmişinin mezellet tozunu üzerinden atamamış durumda. Belki de iç savaşın nihai olarak özgürlüğe kavuşturduğu siyahi nüfusu eşit vatandaş olarak görmeyi içlerine hâlâ sindiremediler. Oysa “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”nin hazırlanıp yürürlüğe girmesine öncülük eden ülke ABD değil miydi? Ne büyük çelişki değil mi? Hem de dünyaya talkın verip, salkım yutarken.

Evet, 1945 yılında kurulan Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’ni hazırlayıp, 10 Aralık 1948 tarihinde kabul ve ilan edince, metni başta ABD olmak üzere, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu elli ülke imzalamıştı. şimdi önce gelinen noktada hangi ülkelerin attıkları imzayı unutarak, insan haklarını ihlal ettiklerine veya edilmesine izin verip, göz yumduklarına bu metin açısından bakmak gerek. Özellikle ABD’de kendi halkına renginden dolayı farklı bir gözle bakıp, ona ön yargı ile mahalle kabadayısı gibi davranan polisi o şekilde cezalandırmak gerek yine de.

Diz Çöken Polis Bir Umut mu?

George Floyd’un polis zorbalığı ile yaşamını kaybetmesinin yarattığı toplumsal infial durdurulabilecek gibi gözükmüyor. Olaylar çığırından çıkmış durumda. Ölüm nedenini kesinleştirmek için kaç kez daha otopsi yapılacak acaba? Ama tarih değişmezse 9 Haziran Salı günü Houston’da yapılacak cenaze töreninin, Dallas’ta 22 Kasım 1963’de Kennedy’nin öldürülmesinden, 19 Nisan 1993’de Waco, Texas’ta Mount Carmel Center’da vergi ödemeyi reddeden Davidian tarikatına karşı yapılan kuşatmadan sonra en büyük olay olacağı kesin. Ama gösterilerde, giderek dikkatimi çeken bir görüntü önemli. Birçok yerde, Newark’da, Philadelphia’da, Flint ve Camden Michigan’da polis, halkla beraber diz çöküyor, dua ediyor ve göstericilere biber gazı sıkmak yerine, kaskını çıkarıp onları kucaklıyor. Bu acaba polisin kendisi için değil de halkın iyiliği ve güvenliği için kurulmuş bir örgüt olduğunu hatırladığı anlamına mı geliyor? Ama polis bükemediği eli öpmek değil, halka rağmen halka karşı olmak istemediği için bunu yapıyor.

Yoksa Pentagon'a Niyet Ayarı mı?

Buna karşılık, 1 Haziran günü Trump'ın arkasında Episcopal kilisesine yürüyen Savunma Bakanı Mark Esper, ülkenin Genel Kurmay Başkanı General Mark Milley ve Washington DC. semalarında uçan askeri helikopterlerin yarattığı infial büyük. Ama Pentagon'un gerçek niyetini hâlâ ancak eski mensuplarının ve şu anda görevli yüksek rütbeli subayların ağzından öğrenmek mümkün olabiliyor. Nitekim artık emekli olan eski ordu mensuplarından General Martin E. Dempsey ve Amiral Mike Mullen, Amerikan askerinin hiçbir şekilde kendi halkına düşman muamelesi yapmayacağını açıklıyor. Ülkenin bir kez daha savaş alanına dönmesine izin verilmeyeceğine inandıklarını tekrarlıyor. Zaten Esper de sonunda böyle bir şey yapmaktan imtina edileceğini açıkladı. Zaten Trump ve arkasında ona destek çıkan ekibi eğer askeri güçleri sivillere üzerine sürerse, karşımıza, Mısır'da 2011 yılında Tahrir Meydanında gördüğümüz "ordu-millet el ele" görüntüleri çıkabilir. Bunu da hesaba katmak zorundalar elbette. Tabii bunun adı "Amerikan Baharı" olur mu? Hayır sanmam. Çünkü "Bahar" Amerika'ya geç gelir. Gelince güller açar. Ama geciken toplumsal bahar, zaten bahar olmaz. Toplumun bazı bireyleri hep kış yaşarken gelen bahar, yalancı bahar olur.

Amerika'ya Bahar İrkçilik Bitince Gelir

Evet, ABD'de resmen 1865'de 13. anayasal düzenleme ile sona ermiştir. Ama iki deniz arasındaki tükenmez zenginliği nedeni ile kendisini "tanrının ülkesi (God's Country)" diye adlandıran bu ülkeye gerçek baharın gelmesi için önce tanrının hiçbir kulunu ayırt etmeden sevip kucaklayan ve kabul eden bir zihniyetin siyasete, topluma ve insan psikolojisine sahip çıkması gerekir. Sonra bu engin zenginliğin adil paylaşımına engel olan servet uçurumlarının kapanması, azınlıklara verilen sözlerin tutulması ve özellikle güvenlik güçlerinin ve adalet sisteminin önce insan odaklı bir yaklaşımla her düzeyde yeniden ve acilen yapılandırılmasına başlanmalıdır. Ancak bütün bunlardan sonra ABD'de dertler azalır ve yine dünyaya örnek olmaya başlayabilir. Ama bu da şimdilik başka bahara veya baharlara kalan bir konu. Bu bahar da böyle geçiyor.